

KLAGANDE

G4S Security Services AB, 556095-6772

Ombud: Advokaten Susanne Wiklund
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 2523
403 17 Göteborg

MOTPARTER

1. Statens Maritima Museer

Ombud:
Marie Wall
Djurgårdsbrunnsvägen 24
115 27 Stockholm

2. Securitas Sverige AB, 556108-6082
Box 12516
102 29 Stockholm

3. Tempest Security AB, 556695-6552

Ombud:
Advokaten Kristian Pedersen
Jur.kand. Ingrid Sandstedt
Advokatfirman Delphi
Box 1432
111 84 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 7 april 2014 i mål nr 2848-14,
se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten bifaller överklagandet och förordnar, med delvis ändring av förvaltningsrättens dom, att Statens Maritima Museers upphandling av ramavtal för stationära, utrycknings- samt ronderande bevakningstjänster (diarienummer 2.4-2013-704) avseende anbudsområdena Stockholm och Upplands-Bro/Håbo ska rättas på så sätt att anbudsutvärderingen ska göras om varvid anbud från Securitas Sverige AB och Tempest Security AB inte ska beaktas.

YRKANDEN M.M.

G4S (bolaget) yrkar att kammarrätten beslutar att Statens Maritima Museers (SMM) upphandling av ramavtal för stationära, utrycknings- samt ronderande bevakningstjänster (diarienummer 2.4-2013-704) avseende anbudsområdena Stockholm och Upplands-Bro/Håbo inte får avslutas förrän rättelse gjorts på så sätt anbudsutvärderingen görs om varvid Securitas Sverige AB:s (Securitas) och Tempest Security AB:s (Tempest) anbud inte beaktas.

Bolaget vidhåller vad det anfört om Securitas och Tempests anbud i förvaltningsrätten samt tillägger bl.a. följande avseende främst Tempests anbud. Förvaltningsrätten konstaterar att SMM i avsnitt 7 *Specifikation extra tjänster* uppställt ska-krav på redovisning av hur olika frågor om bl.a. personskydd, riskanalys och säkerhetsrådgivning ska lösas under uppdraget. Domstolen konstaterar också att Tempest inte redovisat detta i sitt anbud och att anbudet "rent objektivt inte kan anses uppfylla de aktuella obligatoriska kraven". Förvaltningsrätten kommer därefter till den felaktiga slutsatsen att det inte ska medföra att anbudet förkastas då

proportionalitetsprincipen innebär att en uppgift som diskvalificerar en leverantör måste vara relevant för den aktuella upphandlingen och inte vara av oväsentlig betydelse.

Förvaltningsrätten hänvisar till att Tempest i en till anbudet bifogad checklista angett att man uppfyller de aktuella kraven och att detta tillsammans med det faktum att Tempest är ett etablerat företag i säkerhetsbranschen innebär att det har varit möjligt för SMM att bedöma Tempests kompetens på området. Det kan dock noteras att checklistan inte uttryckligen omfattar extra tjänster utan endast innefattar en allmänt hållen bekräftelse att alla ska-krav är uppfyllda. I förfrågningsunderlaget har SMM på ett mycket tydligt sätt angett att anbudsgivare ska kommentera och bekräfta alla ställda krav i anbudet och förtydligat detta ytterligare i "Frågor & svar" med att på en direkt fråga om innebörden av kravet uppge att det inte räcker att bekräfta med "ja" i anbudsförklaringsformulär/checklista för att acceptera ska-kraven, utan svarade att "anbudsgivare ska förklara hur de uppfyller kraven". Förvaltningsrätten har således inte upprätthållit den absoluta regeln att i upphandlingen uppställda ska-krav på leverantör och den vara eller tjänst som avses måste vara uppfyllda för att anbud ska kvalificera sig till utvärdering.

Bolaget noterar att SMM har invänt att det vore oproportionerligt att utesluta Tempests anbud för det fall kammarrätten finner att deras svar beträffande extra tjänster inte anses tillfyllest. Vidare gör SMM gällande att uppgifterna om extra tjänster inte är av väsentlig betydelse för upphandlingen. Eftersom SMM har uppställt krav på att anbudsgivaren ska redovisa hur man kan tillhandahålla dessa extratjänster kan man inte välja att bortse från kravet därför att någon anbudsgivare missat att redovisa denna uppgift. Tempests anbud brister även beträffande prissättning, utbildning, CV-lista och referenser.

SMM har inte upprätthållit de krav som följer av likabehandlings- och transparensprincipen. Myndigheten har genom att trots bristerna i Securitas och Tempests anbud godta och rangordna dem för aktuella uppdrag handlat i strid med lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och gemenskapsrätten. Då bolaget rätteligen skulle ha tilldelats uppdragen om bedömningen och utvärderingen av anbuden hade skett på ett riktigt sätt har bolaget lidit skada eller riskerar i vart fall att lida skada genom att inte tilldelas uppdragen.

SMM bestrider bifall till överklagandet och vidhåller vad det tidigare anfört samt tillägger bl.a. följande. Myndigheten har inte brutit mot någon av de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i samma lag. Bolaget, som kvalificerat sig till en tredjeplats efter vinnande anbud beträffande båda bevakningsområdena, har inte visat på vilket sätt det lidit eller riskerar att lida skada. Någon grund för att vidta rättelse föreligger därmed inte.

Bolaget gör gällande att Tempests anbud brister i kravuppfyllelse gällande i kravspecifikationen uppställda krav på extra tjänster. Med Tempests samlade anbud i beaktande samt med hänsyn till att Tempest i sin svarsbilaga intygat att företaget uppfyller samtliga ställda krav i upphandlingen har SMM konstaterat att Tempests anbud uppfyller de aktuella kraven. Avsnittet *Specifikation extra tjänster* i kravspecifikationen beskriver ett antal framåtsyftande tjänster, som kan komma att behövas vid huvudtjänstens utförande, och de är inte detaljerat specificerade eller beskrivna. Avsnittet är av subsidiär betydelse och har beskrivits generellt eftersom omfattningen och behovet skiljer sig åt mellan de olika anbudsområdena. Det är anledningen till att avsnittet ligger sist i kravspecifikationen. SMM:s avsikt med avsnittet har främst varit att generellt informera om vilka behov som kan komma att uppstå och att myndigheten och vinnande anbudsgivare i ett senare skede närmare ska

komma överens om hur dessa tjänster på bästa sätt ska tillgodoses för det specifika anbudsområdet.

För det fall kammarrätten ändå skulle anse att Tempests svar avseende extra tjänster inte är tillräckligt menar myndigheten att ett uteslutande av en anbudsgivare kan vara oproportionerligt om uteslutandet sker på grund av avsaknad av uppgift som inte har väsentlig betydelse för upphandlingen (se t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 2391-12). Det är inte sannolikt att någon anbudsgivare avhållit sig från att lämna anbud på grund av avsnittet *Specifikation extra tjänster*. Upphandlingens konkurrensuppsökande skede har därför inte påverkats. Det skulle därför vara oproportionerligt och i strid med LOU att utesluta Tempest ur upphandlingen på denna grund.

Securitas bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Securitas är ett av världens största säkerhetsföretag. På flera ställen i anbudet har Securitas visat vilka resurser som finns tillgängliga med tyngdpunkt på Stockholm eftersom det är det mest krävande området med många bevakningsobjekt. Även om svaret under avsnittet *Bemannig* kan tyckas kort framgår ändå att man har resurserna att praktiskt klara ett uppdrag av Stockholms storlek. I förtydligandet framkommer inget annat än en konkretisering av svaret i anbudet framför allt vad gäller resurser i övriga områden.

Tempest bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Kravspecifikationen innehåller ett antal ska-krav och dessa är upptagna i avsnitt 1. Att det endast är avsnitt 1 som innehåller ska-krav framgår även av svarsbilagan som har en checklista för kommenterade ska-krav. Syftet med checklistan måste ha varit att ge anbudsgivarna uttömmande information om vilka krav som är ska-krav. Eftersom checklistan endast omfattar kraven i avsnitt 1 är det tydligt att det enbart är dessa som är just ska-krav och sådana som anbudsgivarna har varit tvungna att besvara,

kommentera eller på annat sätt uppfylla i anbudet. Efter avsnitt 1 följer ett antal avsnitt med objektsspecifikationer. Först efter dessa objektsspecifikationer återfinns avsnitt 7 som avser extra tjänster som inte närmare kunnat specificeras i samband med upphandlingen. Även av detta skäl är det tydligt att det som anges i avsnitt 7 inte utgör ska-krav. För det fall kammarrätten ändå skulle anse att det rör sig om ska-krav har det varit otydligt och oförutsägbart för anbudsgivarna att det är fråga om ska-krav som skulle vara uppfyllda vid anbudstidens utgång. En sådan otydlighet kan inte läggas anbudsgivarna till last och kan rimligen inte leda till att anbud förkastas. Detta skulle vara oproportionerligt. Eftersom de aktuella ska-kraven avser tjänster som inte ska utvärderas i upphandlingen och som endast eventuellt kommer att avropas under avtalstiden, rör det sig i upphandlingen om krav som är av underordnad betydelse och som inte har någon betydelse vid anbudsutvärderingen.

SKÅLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Securitas

Fråga är först om Securitas anbud har de brister som bolaget gjort gällande i fråga om de krav som ställts upp i förfrågningsunderlaget avseende bemanning. I sitt anbud gav Securitas en mycket översiktlig och allmän beskrivning av sina resurser gällande bemanning och utryckning och hur man praktiskt avsåg att lösa de uppställda kraven i den delen. Bristen föranledde SMM att begära förtydligande av Securitas. Förvaltningsrätten ansåg att det omfattande svaret innehöll helt nya uppgifter som inte kunde anses vara en konkretisering av tidigare lämnade uppgifter och att det fanns en risk för särbehandling eftersom inte alla fått samma möjlighet. Vidare ansåg förvaltningsrätten att de tillförda uppgifterna var av sådan natur och omfattning att de var att betrakta som en otillåten komplettering och att om man skulle bortse från förtydligandet så skulle Securitas anbud inte uppfylla alla ska-kraven. I denna del instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens

bedömning. Det finns därför inte skäl för kammarrätten att pröva om det finns ytterligare brister i Securitas anbud.

Tempest

Fråga är vidare om Tempests anbud har de brister som bolaget anför avseende avsnitt 7 *Specifikation extra tjänster*. Förvaltningsrätten ansåg att avsnittet innehöll ska-krav och att kraven innebar att det fordrades en redovisning av hur olika frågor om personskydd, riskanalys och säkerhetsrådgivning skulle lösas under uppdraget. Vidare fann förvaltningsrätten att Tempest inte redovisat detta i sitt anbud och att anbudet därför rent objektivt inte kunde anses uppfylla de obligatoriska kraven. Slutligen fann förvaltningsrätten att avvikelserna var oväsentliga för upphandlingen och att SMM därför inte hade handlat i strid med de principer som bär upp LOU genom att godta anbudet.

Även om kraven i avsnitt 7 *Specifikation extra tjänster* inte finns med i checklistan för kommenterade ska-krav och är placerade sist i förfrågningsunderlaget anser kammarrätten att kraven är utformade så att det klart framgår att det är fråga om just ska-krav och att dessa i sig är utformade med iakttagande av de grundläggande principerna och upphandlingsreglerna. Tempest har i sitt anbud inte lämnat någon sådan redovisning som efterfrågas i avsnittet och anbudet uppfyller således inte nu aktuella ska-krav. Vad som anförts om att de extra tjänsterna kanske aldrig kommer att avropas och därför är av subsidiär betydelse föranleder inte någon annan bedömning. Det finns därmed inte skäl för kammarrätten att pröva om det finns ytterligare brister i Tempests anbud.

Sammanfattning

Kammarrätten har ovan konstaterat att anbuden från Securitas och Tempest inte uppfyller alla i upphandlingen uppställda ska-krav. SMM:s agerande att

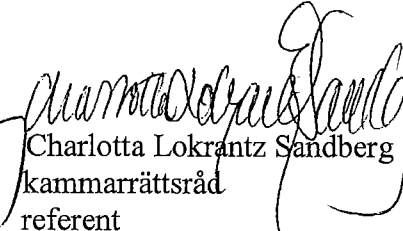
godta anbuden trots bristande kravuppfyllelse strider mot likabehandlingsprincipen. Securitas har rangordnats på första plats avseende anbudsområde Stockholm och på andra plats avseende anbudsområde Upplands-Bro/Håbo medan Tempest har rangordnats på andra plats avseende anbudsområde Stockholm och på första plats avseende anbudsområde Upplands-Bro/Håbo. Bolaget däremot har rangordnats på tredje plats avseende båda anbudsområdena. Genom att rangordnas på tredje plats samtidigt som Securitas och Tempest, vars anbud rätteligen skulle ha uteslutits, rangordnats högre på dessa områden har bolaget lidit skada i den mening som avses i LOU.

Mot denna bakgrund gör kammarrätten bedömningen att det finns förutsättningar för ingripande med stöd av LOU. Några felaktigheter i förfrågningsunderlaget har inte konstaterats, däremot har SMM:s utvärdering av Securitas och Tempests anbud avseende anbudsområdena Stockholm och Upplands-Bro/Håbo uppvisat brister. Upphandlingen ska därför rättas på så sätt att anbudsutvärderingen i den delen ska göras om varvid anbuden från Securitas och Tempest inte ska beaktas. Bolagets överklagande ska således bifallas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Christina Eng
lagman
ordförande

Charlotta Lokrantz Sandberg
kammarrättsråd
referent

Pernilla Flank
kammarrättsråd

Jonas Ljungberg
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen
Enhet 17

DOM
2014-04-07
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
2848-14

SÖKANDE

G4S Security Services AB, 556095-6772

Ombud: Advokat Susanne Wiklund
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 2523
403 17 Göteborg

MOTPART

Statens Maritima Museer

Ombud: Marie Wall
Djurgårdsbrunnsvägen 24
102 52 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten beslutar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på ett sådant sätt att en ny utvärdering av anbuden görs för området Karlskrona, varvid Statens Maritima Museer ska bortse från Securitas Sverige AB:s anbud. I övrigt avslås ansökan om ingripande enligt LOU.

Dok.Id 463762

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Statens Maritima Museer (SMM) genomför en upphandling avseende bevakningstjänster omfattande stationär bevakning, ronderingar, utryckningstjänster samt tilläggstjänster för ett antal upphandlande enheters räkning. Upphandlingen genomförs som ett urvalsförfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. I tilldelningsbeslut som skickades ut till leverantörerna den 30 januari 2014 framgår att SMM beslutat att teckna avtal med andra leverantörer än G4S Security Services AB (G4S).

G4S ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts på så sätt att ny utvärdering sker avseende anbudsområdena Stockholm, Karlskrona och Upplands-Bro och Håbo, varvid Tempest Security AB:s (Tempest) anbud och Securitas Sverige AB:s (Securitas) anbud inte ska utvärderas. Bolaget anför till stöd för sin talan i huvudsak följande. Anbudsgivarna Tempest och Securitas anbud har, trots att de inte uppfyller i förfrågningsunderlaget uppställda obligatoriska krav, kvalificerats, godkänts, utvärderats och därefter tilldelats uppdrag i upphandlingen.

Tempest har i sitt anbud angett tre icke närmare definierade uppdrag. Av lämnade uppgifter framgår inte om uppdragen är ”jämförbara uppdrag i publik och/eller känslig miljö” vilket krävs enligt förfrågningsunderlaget. Den CV-lista och de referensuppdrag Tempest har åberopat till styrkande av sin kompetens uppfyller därmed inte kravet på jämförbarhet.

Tempest har i sitt anbud beträffande bevakningsobjekten Prins Eugens Waldermarsudde samt Bergrummet inte lämnat pris i enlighet med obligatoriska krav. Priset har istället lämnats på ett sådant sätt att det är att

anse som ett orent anbud alternativ en reservation. Det framgår inte att Tempest personal uppfyller de obligatoriska kraven för utbildning. Tempest har inte lämnat någon uppgift om hur kraven avseende extra tjänster uppfylls.

Securitas har i anbudet inte visat vilka resurser som finns gällande bemanning idag samt hur man avser att praktiskt lösa uppdraget enligt kravbeskrivningen. Bristen har föranlett SMM att begära ett förtydligande av Securitas. Securitas har i svar lämnat omfattande och helt nya uppgifter om hur bemanningen enligt det obligatoriska kravet ska uppfyllas. Av lämnade uppgifter i kompletteringen kan inte utläsas om de endast avser Stockholm eller även övriga geografiska områden.

Securitas förtydligande gällande bevakningsobjektet Skansen innefattar helt nya prisuppgifter som avviker från de i anbudet. SMM har lagt det nya priset till grund för utvärderingen och har därmed godtagit att Securitas får ändra sitt anbud i efterhand. Securitas har härigenom lämnat ett orent anbudspris vilket borde ha föranlett att anbudet inte hade utvärderats. SMM:s förfarande att bereda Securitas tillfälle att ändra anbud är ett brott mot principen om likabehandling.

Genom att godta att anbud i efterhand får ändras och tillföras nya uppgifter och tilldela dem uppdrag, har SMM handlat i strid med principerna om transparens och likabehandling. G4S uppfyller i upphandlingen uppställda skall-krav och skulle rätteligen, om Tempest och Securitas anbud inte felaktigt godkänts och utvärderats, ha tilldelats uppdragen avseende Stockholm, Karlskrona och Upplands-Bro och Håbo.

SMM bestrider bifall till G4S yrkande om att ärendet ska återvisas till myndigheten för ny prövning och utvärdering och yrkar att förvaltningsrätten ska avslå G4S ansökan om överprövning och medge att

SMM kan avsluta upphandlingen i enlighet med tilldelningsbeslut daterat den 30 januari 2014. Grunden för bestridandet är att SMM inte har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU, eller någon annan bestämmelse i nämnd lag. I vart fall har G4S inte visat på vilket sätt bolaget lidit eller riskerar att lida skada.

Tempest har i sitt anbud under CV-lista angett tre uppdrag som SMM har bedömt som jämförbara uppdrag, närmare bestämt Heron City, Svenska Kraftnäts huvudkontor samt Wenngarns slott. Det framgår av uppdragens karaktär att de genomförts i publika och/eller känsliga miljöer, vilket uppfyller kraven i kravspecifikationen. Något krav på att listan ska innehålla en utförlig beskrivning av objekten föreskrivs inte. SMM har dessutom kontrollerat samtliga referensuppdrag genom telefonsamtal till angivna referenter och härigenom fått bekräftat att uppdragen genomförts i enlighet med lämnad information i anbud.

SMM har utvärderat det av Tempest lämnade priset på 3000 kr som ett månadspris för Prins Eugens Waldemarsudde, eftersom det var pris per månad som efterfrågades. SMM:s utvärdering av priset föranleder ingen skada för G4S eftersom en presumtiv alternativ beräkning skulle medföra att Tempest anbud hade blivit ännu billigare. Vad gäller prissättningen för Bergrummet har Tempest angett ett prisintervall på 104 800 kr–134 300 kr. SMM har valt att beräkna anbudspriset på det högsta priset i intervallet. Denna omständighet föranleder ingen skillnad i G4S placering avseende anbudspriset. G4S har av ovanstående skäl inte lidit någon skada.

Tempest har i sitt anbud på s. 3 under rubrik *1.9 Rapport* i enlighet med kravet beskrivit att samtliga krav gällande rapportering uppfylls och accepteras. Ovanstående krav är framåtsyftande i den bemärkelsen att kraven närmare kommer att beskrivas efter att instruktioner har utarbetats mellan SMM och antagen leverantör. Något krav på att

bevakningsinstruktioner, rondinstruktioner samt utryckningsinstruktioner skulle bifogas anbudet föreskrivs inte i upphandlingen. Vad gäller myndighetens krav på respektive objektsspecifikation i kravspecifikationen, framgår av Tempest anbud att samtliga krav accepteras och uppfylls.

I Securitas anbud framgår bland annat under rubriken *1.14.1 Bemanning* hur företaget avser uppfylla ställda krav. SMM önskade ett förtydligande i form av en konkretisering av kraven gällande bemanning. Securitas inkom härefter med en utförlig beskrivning av samtliga krav i avsnittet där svar avseende utförande/praktisk lösning av uppdraget var av intresse för SMM. Övriga delar av inkommen beskrivelse har inte beaktats. SMM:s förfarande att begära in förtydligande är förenligt med lag och praxis och är införstådd med restriktiviteten som följer av förtydliganderegeln. Informationen i Securitas anbud har dock inte ändrats eller ersatts genom förtydligandet utan endast konkretiserats. Kompletteringen har inte avsett uppgifter som tidigare utelämnats i anbudet.

SMM har efter att anbuderna kommit in konstaterat att det föreligger en otydlighet i hur priser skulle lämnas för objektet Skansen. SMM beslutade därför på eget initiativ att, avseende objektet Skansen, skicka ut en begäran om förtydligande till alla anbudsgivare. Enligt 2 kap. 25 § LOU har upphandlande myndighet också möjlighet att tillämpa förhandling vid tillämpning av urvalsförfarande. Oaktat om begäran om förtydligande skulle anses utgöra en förhandling om anpassning av anbud eller begäran om förtydligande enligt 15 kap. 12 § 2 st. har SMM inte förfarit på ett sätt som är motstridigt gällande regelverk.

G4S har inte visat på vilket sätt Securitas prisanpassning har föranlett någon skada för bolaget. Oaktat den omständigheten att Securitas anpassning inte skulle beaktas, skulle G4S anbud inte vara föremål för

tilldelning. Bolagets anbud överstiger prismässigt Securitas anbud med eller utan tillämpningen av den inkomna anpassningen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Aktuell reglering

I 1 kap. 9 § LOU anges bland annat att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt.

En upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Myndigheten får begära att en ansökan eller anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning (15 kap. 12 § LOU).

I EU-domstolens avgörande mål C-87/94 (Europeiska kommissionen mot Konungariket Belgien) uttalas bl.a. att när det gäller att precisera ett anbud ska det förstås som att lämna detaljuppgifter som gör det möjligt att mer klart beskriva föremålet det handlar om, eller att med mer större exakthet definiera föremålet. När det gäller att komplettera är det att komma in med kompletterande uppgifter som tidigare inte var tillgängliga. Termerna precisera och komplettera har gemensamt att det inte handlar om att ersätta tidigare lämnade uppgifter, utan tvärtom konkretisera dem på ett eller annat sätt.

EU-domstolen har i ett annat avgörande (C-599/10) uttalat sig i frågan när en upphandlande myndighet får begära att en anbudssökande förtydligar sitt anbud och tolkningen av artikel 2 i direktiv 2004/18/EG (punkterna 40-41). Enligt artikel 2 ska upphandlande myndighet behandla ekonomiska

aktörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt och förfara på ett öppet sätt. Enligt EU-domstolen utgör artikeln inget hinder för att uppgifterna i anbudet undantagsvis rättas eller kompletteras på en specifik punkt, bl.a. på grund av att uppgifterna uppenbarligen behöver en enkel förklaring eller för att undanröja uppenbara sakfel, under förutsättning att ändringen i själva verket inte leder till ett erbjudande om att komma med ett nytt anbud. Det ankommer på myndigheten att behandla anbudssökarna på ett likartat och lojalt sätt så att det inte kan framstå som om en begäran om förtydligande, efter anbudsurvalet skett, på ett otillbörligt sätt gynnar eller missgynnar den eller de anbudssökande som varit föremål för begäran.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

Tempest anbud

Rapportering

G4S anger att Tempest brister i att tillgodose obligatoriska krav i och med att man inte på ett utförligt sätt beskriver hur kravet på rapportering uppfylls.

Kravbeskrivningen anger under *1.10 Rapportering* att bevakningsinstruktion och rondinstruktion ska utarbetas i samarbete

mellan parterna. Specifika former för rapporteringen och tjänsterna ska därefter utarbetas mellan parterna efter att samarbetet inletts.

Tempest har i anbudet anfört att bolaget till fullo accepterar och garanterar de obligatoriska krav som SMM ställer på rapportering. Eftersom specifika former för rapportering ska utarbetas efter att ett samarbete inletts anser förvaltningsrätten att det obligatoriska kravet är uppfyllt i och med Tempest garantier.

Specifikation av extra tjänster

G4S anger att Tempest brister i att tillgodose obligatoriska krav då bolaget inte på ett utförligt sätt beskriver hur kravet extra tjänster uppfylls.

Under 7 *Specifikation extra tjänster* anges att anbudsgivaren ska tillhandahålla vissa tilläggstjänster som ska kunna beställas efter behov. Kraven i förfrågningsunderlaget är i huvudsak i form av en uppräknning av tjänster som anbudsgivaren ska tillhandahålla och innehåller inga specifika redovisningar av hur kraven ska tillgodoses. Förfrågningsunderlaget ställer emellertid krav på en utförligare redogörelse av ur frågor om personskydd ska lösas vid vissa transporter, samt hur riskanalys och säkerhetsrådgivning ska lösas för vissa objekt, vilket Tempest inte redovisat.

Genom att Tempest inte har närmare redogjort för dessa poster kan deras anbud rent objektivt inte anses uppfylla de aktuella obligatoriska kraven. Detta innebär dock inte i sig att Tempest anbud ska förkastas. Vid tilldelning av kontrakt ska de grundläggande principerna om likabehandling och proportionalitet tillämpas. Kravet på likabehandling innebär visserligen att samtliga anbud ska vara förenliga med bestämmelserna i förfrågningsunderlaget för att garantera en objektiv jämförelse mellan anbuden (jfr mål C- 243/89 Europeiska gemenskapernas

kommission mot Konungariket Danmark). Samtidigt följer det av proportionalitetsprincipen att en uppgift som diskvalificerar en leverantör måste vara relevant för den aktuella upphandlingen och rimligen vara av inte oväsentlig betydelse (Hentze och Sylvén, Kommentar Offentlig upphandling, uppl. 1:3, s. 16 och Kammarrätten i Stockholm, mål nr 2391-12).

Tempest har i en till anbudet bifogad checklista angett att man uppfyller de aktuella kraven. Med hänsyn till denna uppgift, samt att Tempest är ett etablerat företag i säkerhetsbranchen, har det enligt förvaltningsrättens mening varit möjligt för SMM att bedöma bolagets kompetens på området. Förvaltningsrätten finner därför att avvikelsen i Tempest anbud i fråga om det obligatoriska kravet på personskydd, riskanalys och säkerhetsrådgivning får anses ha varit oväsentligt för upphandlingen. Då avvikelsen därför inte heller kan anses stå i proportion till följderna av att förkasta anbudet finner förvaltningsrätten att SMM inte har handlat i strid med de principer som bär upp LOU genom att godta Tempest anbud.

CV-lista och referenser

G4S anför vidare att Tempest inte uppfyller kravet på jämförbarhet då man inte närmare definierar och beskriver uppdragen så att det framgår att Securitas har tillräckligt med kompetens för uppdraget. Av förfrågningsunderlaget framgår det emellertid inte att anbudet måste innehålla en utförlig beskrivning av referensobjekten. Enligt förvaltningsrätten framgår det av uppdragens karaktär, tillsammans med angivna referenser, att uppdragen är jämförbara och bedrivs i publika och/eller känsliga miljöer.

Otydligheter i prissättning

G4S anför att Tempest har varit otydlig i sin prissättning gällande månadspris för stationär bevakning av Bergrummet och Prins Eugens Waldermarsudde.

Tempest har i sitt anbud för Bergrummet angett prisuppgiften "104 800–134 300 SEK 11-14 timmar per dag. Av kravspecifikationen och "Frågor & Svar" framgår att månadspriset för stationär bevakning ska beräknas på en uppdragstid om 14 timmar per dag. Förvaltningsrätten anser att det av det angivna priset går att utläsa att det är det högsta priset i intervallet som avses för en uppdragstid om 14 timmar per dag.

För Prins Eugens Waldermarsudde har pris för parkrond/månad angetts som "3000 SEK utslaget över årets 12 mån". Enligt kravspecifikation ska uppdraget utföras under fem av årets månader och att pris ska anges per månad. Förvaltningsrätten anser att det inte är orimligt att anta att anbudspriset är angivet för en månad, eftersom det var det som efterfrågades i förfrågningsunderlaget.

Det är därmed inte visat att Tempest har frångått vad som har angivits i förfrågningsunderlaget och att SMM vid bedömningen av anbudet har brutit mot LOU på det sätt som G4S har anført.

Securitas anbud

Bemanning

Securitas har i sitt anbud angivit en mycket översiktlig och allmän beskrivning över vilka resurser som finns gällande bemanning och uttryckning samt hur man avser att praktiskt avser att lösa det obligatoriska

kravet. Efter en riktad förfrågan om förtydligande från SMM har Securitas tillfört anbudet helt nya uppgifter gällande hur krav på bemanning och uttryckning ska tillgodoses.

En upphandlande myndighet får begära att anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

De nya uppgifterna har tillförts anbudet efter en riktad förfrågan. De andra anbudsgivarna har därmed inte fått samma möjlighet att ge in ett förtydligande, vilket innebär en risk för särbehandling.

Enligt förvaltningsrätten innehåller Securitas förtydligande av hur det obligatoriska kravet på bemanning ska tillgodoses helt nya omständigheter som inte kan anses vara en konkretisering av redan tidigare lämnade uppgifter. Om förtydligandet skulle bortses ifrån skulle anbudet inte uppfylla de obligatoriska krav som stipuleras i anbudsförfrågan. De tillförda uppgifterna är därmed av den natur och omfattning att de är att betrakta som otillåten komplettering i strid mot 15 kap. 12 § LOU.

Pris gällande Skansen

SMM har i en öppen förfrågan till alla anbudsgivaren bett om en precisering gällande redovisningen av pris för Skansen. Securitas har efter förfrågan kommit in med nya prisuppgifter, vilket SMM lagt till grund för utvärderingen. Det framkommer inte att någon annan anbudsgivare ändrat sina anbud avseende Skansen.

SMM har inte anfört på vilket sätt de gamla prisuppgifterna skulle vara en uppenbar felskrivning eller hur det nya priset förhåller sig till det tidigare angivna. Förvaltningsrätten anser därför att det nya priset inte är att

betrakta som ett förtydligande av redan inkomna uppgifter, utan som en ogiltig komplettering i strid med 15 kap 12 § LOU.

Skada

G4S har vid utvärderingen av Stockholm och Upplands-Bro och Håbo kommit på en tredjeplats i anbudsutvärderingen efter Tempest och Securitas. Eftersom det endast är Securitas anbud som har brister som föranleder åtgärder enligt LOU, har G4S inte möjlighet att vinna dessa upphandlingar. Bolaget kan således inte lida eller riskera att lida skada avseende SMM:s agerande i upphandlingen av Stockholm och Upplands-Bro och Håbo.

I upphandlingen av Karlskrona är G4S placerad på en andraplats i utvärderingen efter Securitas. Det är således visat att G4S kommer lida skada eller riskerar att lida skada genom SMM:s utvärdering av anbuden avseende Karlskrona.

Med hänsyn till att bristen i upphandlingsförfarandet inte är hänförlig till det konkurrensuppsökande skedet finner förvaltningsrätten att rättelse är en tillräcklig åtgärd. Upphandlingen ska därför rättas på ett sådant sätt att en ny utvärdering av anbuden görs för området Karlskrona, varvid SMM ska bortse från Securitas anbud. I övrigt ska ansökan om ingripande enligt LOU avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1a LOU).

Magnus Åhammar

Rådman

Förvaltningsrättsnotarien Maria Lyth har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.